

Dr. Stirminszky Réka

Jobb ma egy szájúregi vizsgálat, mint holnap egy kólika műtét

Számos kutatásban vizsgálták a különböző kólikás tüneteket okozó elváltozások és a fogászati problémák közötti összefüggéseket. Ezen kutatások szerint a nem kezelt fogászati elváltozásokkal rendelkező lovaknál gyakrabban alakul ki kólika, mint a rendszeresen ellenőrzött és rendben tartott szájúreggel rendelkező lovaknál.

Például, ha a rágófelület nem megfelelő, a ló nem tudja rendesen megőrölni a szálas takarmányt, így a rosthossz hosszabb lesz az optimálisnál, ami számos helyen befolyásolja az emésztést és jelentősen csökkenti a perisztaltikát. A nem megfelelő rágás csökkent nyáltermeléssel járhat, amely növeli a gyomorfekély kialakulásának esélyét. A nem megfelelően megrágott és aprított takarmány már a gyomorban összeállhat és felhalmozódhat, mivel ilyen esetben a takarmány nem tud megfelelően ürülni, fokozatosan nyúlik a kis méretű gyomor fala és a gyomor lassan kitágul, amely visszatérő kólikás tüneteket okozhat, valamint súlyos esetekben gyomorrepedéshez is vezethet. A túl hosszú rostsálak a vastagbélbe érkezve rendellenes fermentáció kialakulását okozhatják, amely befolyásolhatja a bélflóra összetételét. Ha a normál bélflóra felborul, a rendellenes gázképződés miatt akár különböző vastagbél helyzetváltozások is kialakulhatnak. Szintén a nem megfelelő rágás következtében a hosszú rostsálak összeállhatnak rendellenes tartalommal, amelyek több ponton is elakadhatnak a bélcsatornában. Ezt az elváltozást obstipationnak nevezzük, amelyek a bélcsatorna több szakaszán is kialakulhat.

Bármelyik típusú obstipatio súlyos kólikás nyugtalanságot okozhat, ami miatt akár kórházi kezelésre is szüksége lehet a lónak. Kórházba érkezéskor a vizsgáló állatorvos mindig pontos kórelőzményt vesz fel, és újra megvizsgálja a beteget. A vizsgálat alapján eldönti, hogy konzervatív, gyógyszeres kezelést kezd el, vagy sürgősségi kólika műtétre kerül sor. Maga a kólika műtét csak az első nagy lépés a siker felé. Az ébredést követően az első 24-48 órában rendkívül intenzív kezelést kap a ló és még a műtétet követő 1 hétben is bármikor bekövetkezhet jelentős állapotromlás.

A műtétet követő posztoperatív szakaszban számos komplikáció léphet fel. Egyik leggyakoribb a posztoperatív kólika. A legtöbb esetben ezek a kólikás tünetek egyszeri és rövid alkalmak, amelyek fájdalomcsillapító szer hatására elmúlnak. Azonban, amennyiben a tünetek gyakorivá vagy súlyossá válnak, előfordulhat, hogy ismételt műtétre lesz szükség. Posztoperatív ileusznak nevezzük, amikor a béltraktusban passzázsavar alakul ki, vagyis a belek motorikája zavart szenved. A sebfertőzés viszonylag gyakran előforduló komplikáció, de szerencsére a legtöbb esetben nem válik súlyossá és pár nap vagy hét alatt rendeződik. Amennyiben kialakul, a későbbiekben nagyobb az esély a hasfalsérvre. A hasfalsérv szerencsére ritka komplikáció, amely azon lovaknál fordul elő nagyobb eséllyel, amelyeknek a hasi sebe súlyos mértékben elfertőződik, illetve amelyeknél nem tartják be az előírt boxpihenőt vagy túl hamar és intenzíven állítják vissza a lovat a munkába. Gyakran előforduló komplikáció a vénagyulladás, amelyről akkor beszélünk, ha a vénakanül behelyezésére használt véna begyullad, benne thrombus képződés figyelhető meg, amely akár teljesen elzárhatja a vénát, ezáltal meggátolja a normális véráramlást.

A kólika műtétek nagy százalékában a lovak szövődmény nélkül 1-2 hetes kórházi tartózkodást követően otthonukban folytathatják a felépülést, amelyben a tulajdonosnak nagyon fontos szerepe van. Figyelni kell, az a hasi seb körüli megjelenik-e duzzanat vagy váladék. Szigorú 8 hetes boxnyugalmat követően, csak nagyon lassan és fokozatosan kezdhetik meg a munkát és ennek megfelelően kell a takarmányozásukat is megváltoztatni a műtét előtti állapothoz képest.

Mivel a kólikaműtét egy drasztikus hasúri beavatkozás, amely nagy költségekkel és számos komplikációval jár, valamint hosszú felépülési idő vár az érintett lovakra, különösen fontos kiemelni a megelőzés fontosságát.

Jobb ma egy szájúregi vizsgálat, mint holnap egy kólíka műtét

DR. STIRMINSZKI-VLADÁR RÉKA

Anatómia

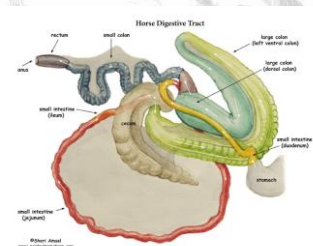
Gyomor

- Vékonybél (doudenum)
- Éhbél (jejunum)
- Csipőbél (ileum)

Vakbél

- Vastagbél
- Tágrémese
- Szűkremese

Végbél

Fogászati problémákkal összefüggésbe hozható elváltozások

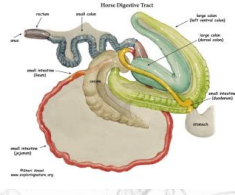
Gyomorfekély

Gyomortágulat

Helyzetváltozások

Mechanikus bélelzáródás

- Csipőbél
- Vakbél
- Vastagbél (tágrémese és szűkremese)

Kórházi vizsgálat

Kórelőzmény, fizikális vizsgálat, műszeres vizsgálat és labor vizsgálat

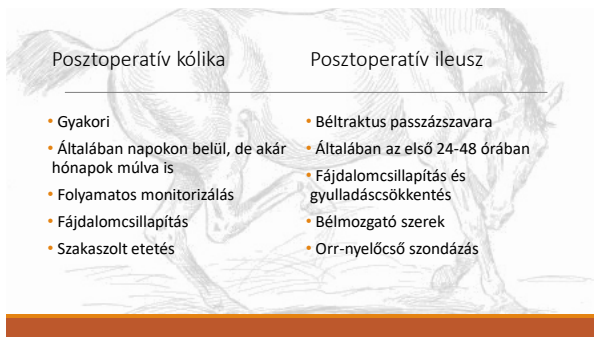

Intenzív kezelés

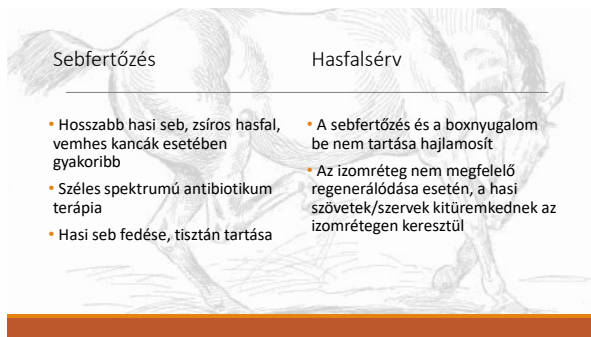
- A műtét csak az első lépés, a neheze hátra van
- Drasztikus hasi beavatkozás
- Ébredés után
 - Fájdalomcsillapítás és gyulladáscsökkentés
 - Széles spektrumú antibiotikum terápia
 - Bélmozgató szerek
 - Intravénás folyadékterápia
 - Orr-nyelőcső szondázás
 - Koplaltatás, majd szakaszolt etetés megkezdése kis mennyiségekkel
 - Laborvizsgálatok (folyadékháztartás, vese paraméterek, cukorháztartás)

Komplikációk

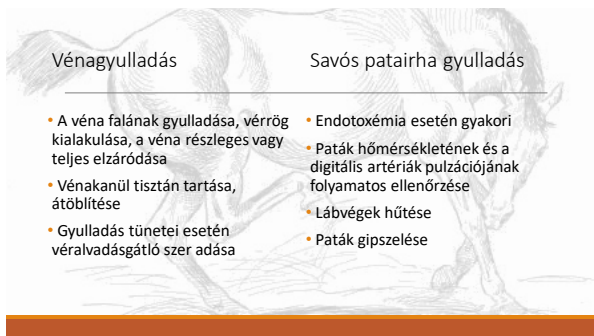
- Posztoperatív kólíka
- Posztoperatív ileus
- Sebfertőzés
- Hasfalsér
- Vénagyulladás
- Hasmenés
- Savós patairagyulladás

Posztoperatív kólika	Posztoperatív ileusz
- Gyakori - Általában napokon belül, de akár hónapok múlva is - Folyamatos monitorizálás - Fájdalomcsillapítás - Szakaszolt etetés	- Béltraktus passzázs zavara - Általában az első 24-48 órában - Fájdalomcsillapítás és gyulladáscsökkentés - Bélmozgató szerek - Orr-nyelőcső szondázás

Sebfertőzés	Hasfalsér
- Hosszabb hasi seb, zsíros hasfal, vemhes kancák esetében gyakoribb - Széles spektrumú antibiotikum terápia - Hasi seb fedése, tisztán tartása	- A sebfertőzés és a boxnyugalom be nem tartása hajlamosít - Az izomréteg nem megfelelő regenerálódása esetén, a hasi szövetek/szervek kitérnek az izomrétegen keresztül

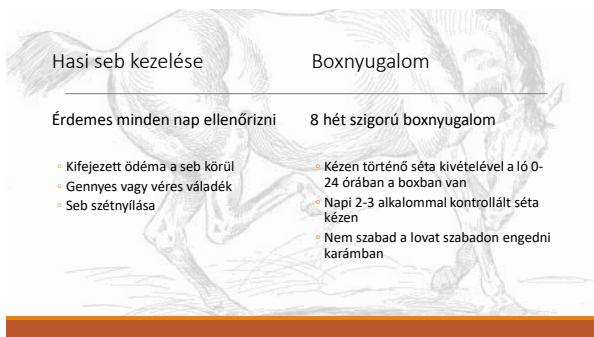

Vénagyulladás	Savós patairha gyulladás
- A véna falának gyulladása, vérrög kialakulása, a véna részleges vagy teljes elzáródása - Vénakanál tisztán tartása, átöblítése - Gyulladás tünetei esetén véralvadást gátló szer adása	- Endotoxémia esetén gyakori - Paták hőmérsékletének és a digitális artériák pulzációjának folyamatos ellenőrzése - Lábvégék hűtése - Paták gipszselése

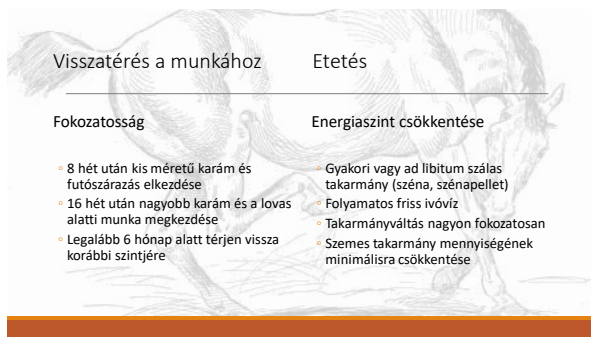

Otthoni teendők

- Hasi seb kezelése
- Boxnyugalom
- Visszatérés a munkába
- Etetés

Hasi seb kezelése	Boxnyugalom
Érdemes minden nap ellenőrizni - Kifejezett ödéma a seb körül - Gennyes vagy véres váladék - Seb szétnyílása	8 hét szigorú boxnyugalom - Kézen történő séta kivételével a ló 0-24 órában a boxban van - Napi 2-3 alkalommal kontrollált séta kézen - Nem szabad a lovat szabadon engedni karámban

Visszatérés a munkához	Etetés
Fokozatosság 8 hét után kis méretű karám és futószárazás elkezdése 16 hét után nagyobb karám és a lovas alatti munka megkezdése - Legalább 6 hónap alatt térjen vissza korábbi szintjére	Energiaszint csökkentése - Gyakori vagy ad libitum szálas takarmány (széna, szénapellet) - Folyamatos friss ivóvíz - Takarmányváltás nagyon fokozatosan - Szemes takarmány mennyiségének minimalisra csökkentése

Megelőzés fontossága

A kólika az egyik leggyakoribb elhullási ok

A kólika műtét egy drasztikus beavatkozás

- Hosszú felépülés
- Számos komplikáció
- Nagy anyagi vonzat

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Dr. Hevesi Tibor Ákos

Miért hasznos a ló távfelügyeleti rendszer?

A távfelügyeleti rendszer egy lógyógyászati klinikákon, lovardákban, magán lótartók istállóiban használható egészségőr. Alkalmazásával nagymértékben csökkenthető a személyes felügyelet nélküli időszak kockázati oldala.

A fejlesztett hardver a nap 24 órájában képes detektálni a megszokottól eltérő élettani jelenségeket, és erről riasztást küldeni a megadott telefonszámokra. Mindezt 3 paraméter folyamatos monitorozásával éri el: pulzus, vízfogyasztás, állás/fekvés arányának mérése. A riasztásokat az értékelő szoftver beállított algoritmusai generálják a tanulási időszakot követő egyedi élettani alapértékek figyelembevételével. Az egyes mérőegységek kábelmentes módon továbbítják az adatokat a boksztok mellett elhelyezett adatgyűjtő dobozhoz, amely wifi segítségével továbbítja a felhőalapú értékelő szoftverhez. Az értékelést követően szükség esetén generálódik a riasztási üzenet, amelyet a rendszer a megadott telefonszámokhoz tartozó okostelefonokra továbbít. Az okostelefon applikációk szöveges és grafikonos megjelenítést tesznek lehetővé. A rendszer részét képezi egy szintén felhő alapú PC alkalmazás is. Ezen történik az állatok regisztrálása, és a riasztási paraméterek beállítása. Az élettani paraméterre vonatkozó mérések validálása hitelesített mérőeszközökkel végzett szimultán mérésekkel történt. A pulzusmérést EKG holter alkalmazásával, a vízfogyasztást hitelesített vízórával, az áll/fekszik funkciót kamerákkal hitelesítettük. Mindezeknek köszönhetően a rendszer 100%-ban azt mutatja, mint a hiteles kontroll eredmények.

A rendszer alkalmas az állatokat ellátó személyzet ellenőrzésére is egy I-buton funkcióval, amelynek segítségével klinikákon, lovardákban havonta pdf formátumban a havi számla mellé csatolható a pontos tevékenységlista. A boksztajtó nyitva/zárva kontroll funkció lehetővé teszi az esetlegesen kinyíló, vagy nyitva felejtett boksztajtók azonnali észrevételét. Az archivált adatok lehetővé teszik továbbá dokumentációk, prezentációk és oktatási/kutatási anyagok elkészítését is.

Miért hasznos a ló távfelügyeleti rendszer?

Hevesi Tibor Ákos, PhD, dr.habil, címzetes egyetemi tanár
lóegészségügyi szakállatorvos

Pannon Lógyógyászati és Rehabilitációs Szolgálat
7400 Kaposvár, Guba Sándor utca 40.

+36-30-300 4914

plsz.hevesi@gmail.com

www.plsz.hu ; www.cortaflex.hu

A Pannon Lógyógyászati Kft fejlesztése

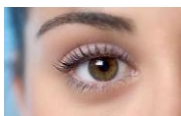
- 2018 – 2023 fejlesztés időszaka
- Szabadalmi eljárás alatt
- 2024-től megvásárolható
- Élet- és értékvédelem

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Miért hasznos a távfelügyelet?

- Lovardában akadémikus lovászok?
- Éjszaka?
- Mikor elutaznánk a Bahamákra?
- Szeretnék 1 hétvégét a családommal?
- Lovardám van, meg kólikaműtött lovam is?
- Fekélyre, patairhagyulladásra hajlamos lovam van?
- Ön és közveszélyes lovam van?
- Vajon a lovászok tényleg ellátják a lovatam?

A ló mindig szem előtt legyen

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

- Kamera
- Pozíció figyelő
- Vízfogyasztásmérő
- Pulzuskontroll
- Ajtónyitás érzékelő
- Istálló menedzser I-button rendszer
- Mobil karám
- Mobil Applikáció
- PC szoftver
- Felhő alapú network

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

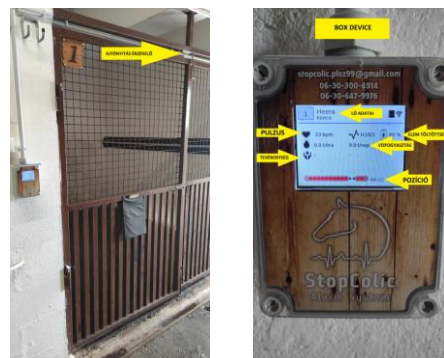
Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Távfelügyelet Stop Colic Alarm System

Dr. Ütő Dániel

A kólika – tünetektől a futóig

A kólika a ló tartók körében az egyik legismertebb megbetegedés, mely a lovak egyik legösszetettebb és legveszélyesebb megbetegedése. Fontos szerepe van a ló tartónak a korai felismerésben és a menedzselésben az eredményes kezeléshez. Fontos szerepe van az állatorvosnak a vizsgálatban és a helyes kezelési mód megválasztásában. A vizsgálat és a kezelés a ló tartási helyén indul, de sokszor klinikán folytatódik a történet.

A kólika a lovak hasúri fájdalommal járó megbetegedéseinek tünet együttese, mely magában foglalja a gyomor-bélrendszer, a húgyszervek és a méh elváltozásait. A kólikának számtalan oka van. Lehet anatómiai eredetű, összefüggésben lehet tartási, takarmányozási tényezőkkel. Ennek függvényében a tünetek is nagy változatosságot mutathatnak, melyek az étvágytalanságtól a kontrollálatlan vergődésig terjedhetnek. Kulcs fontosságú, hogy a ló tartó ezen tüneteket biztonsággal és időben felismerje, majd értesítse az állatorvost. Míg megérkezik a szakszerű segítség a takarmányt azonnal meg kell vonni az állattól, meg kell kezdeni a jártatást és nem szabad engedni hemperegni. Az állatorvos alapos vizsgálatnak veti alá az állatot, melynek célja meghozni a döntést a házi betegellátás körülményei közti konzervatív és kórházi kezelés között. Ezt a döntést mihamarabb meg kell hozni, mert a kólikás megbetegedések sikeres kezelésében nagyon fontos tényező az idő. Bizonyos kórképek esetében, főleg ha műtéti beavatkozásra van szükség, jelentősen befolyásolja a kezelés kimenetelét, hogy a tünetek megjelenésétől számítva, milyen rövid időn belül kerül sor a szükséges beavatkozásokra. Azt, hogy kórházi ellátásra kerül-e sor, meghatározza az elváltozás típusa, az állatorvos megfelelő diagnózisa és a tulajdonos hozzáállása. Ha a tulajdonos úgy dönt, hogy vállalja a kórházi ellátással járó előnyöket, nehézségeket és költségeket, akkor az állatorvos felkészíti a lovat a klinikára szállításra. Beadja a megfelelő gyógyszereket, levezeti az orr-nyelőcső szondát, illetve véna kanült helyez be az infúziós terápiához. A lovak szállítása mindig nagy figyelmet igényel, egy kólikás ló esetében ez fokozott kockázattal jár. Viszont sok esetben muszáj a tulajdonosnak ezt vállalni, mert műtéti beavatkozás nélkül szinte nincs esélye a lónak a gyógyulásra a házi betegellátás során.

A kólika sikeres kezelésében a ló tartó oldaláról az egyik legfontosabb tényező az idő! Időben felismerni a tüneteket, sürgősen állatorvost hívni, azonnal a takarmányt elvenni, mihamarabb jártatni a lovat, gyorsan dönteni a konzervatív vagy a műtéti út között.

A kólika - tünetektől a futóig

Dr. Ütő Dániel
Lőegészségügyi szakállatorvos

Somogy-Vet Kft.
+36-30-647 9979

A kólika

- A ló tartók körében egyik legismertebb megbetegedés.
- A lovak egyik legösszetettebb és legveszélyesebb megbetegedése.
- Fontos szerepe van a ló tartónak a felismerésben és menedzselésben.
- Fontos szerepe van az állatorvosnak a vizsgálatban és a helyes kezelési mód megválasztásában.
- A ló tartási helyén indul, de sokszor klinikán folytatódik a történet.

A kólika

- Hasúri fájdalommal járó megbetegedések tünet együttese.
- Számtalan ok
- Számtalan tünet
- Komplex kezelés

A kólika

- Hasúri fájdalommal járó megbetegedések tünet együttese.
 - gyomor és bélrendszer
 - húgyszervek
 - vemhes méh

A kólika

- Számtalan ok
 - anatómia
 - hasúri szervek elváltozásai
 - takarmányozás
 - tartástechnológia
 - vehem
 - húgyszervi elváltozások
 - időjárás

A ló tartó szerepe

- A kólika felismerése
 - a ló ismerete
 - a tünetek felismerése
- Az állatorvos értesítése
 - telefonos konzultáció
 - vizsgálat helyszínen
- A kólikás ló menedzselése

A klinikai alapértékek

- Házi patika (hőmérő, fonendoszkóp, fertőtlenítő, kötés anyagai)
- Bélhangok
- Pulzus
- Testhőmérséklet
- Légzésszám
- Bőrturgor
- Nyálkahártya színe
- Kapilláris újratelődési idő
- ???

Az állatorvos értesítése

- AZONNAL
- Higgadtan, tényszerűen, az igazat
- Megkérdezni - mikorra várható
 - mit kell addig tenni
 - mit készítsünk elő
- ...vagy tapasztalt lótartó

Amíg megérkezik az állatorvos

- Minden takarmány elvétele, legelés sem
- A has masszírozása
- Ne hemperegjen
- Jártatás kézen
- Futószárazás
- Domb, lejtő, árok
- Jártatás lószállítóval
- (Ha nagyon tapasztaltak vagyunk, akkor gyógyszer)

Életet menthet, ha van otthon

- Görcsoldók: - Buscopan comp.
- No-Spa - IZOMBA
- Fájdalomcsillapítók: - Fenilbutazon
- Flunixin
- Algopyrin

Ha megérkezett az állatorvos

- Alapos vizsgálat
- Cél: konzervatív és műtéti út közötti döntés meghozatala
- Időfaktor
- Nincs mindig pontos diagnózis

A ló rögzítése

- Sokszor a vizsgálat bódítás nélkül veszélyes
- Ha lehet legalább a pulzus és bélhang vizsgálatát bódító nélkül végezzük
- A kezeléshez is kell a bódítás
- Sokszor a bódítás (IV inj. beadás) is nehéz
- A pipa segíthet

A kólikás ló állatorvosi vizsgálata

- Alap fizikális vizsgálat
- Rektális vizsgálat
- Orrnyelőcső szonda levezetése
- Vérlabor
- Ultrahang vizsgálat
- Hasúri punkció

Istállóban vagy klinikán?

- Függ:
 - a lótól
 - az állatorvostól
 - a tulajdonostól – költségviselőtől
- Minél gyorsabban dönteni
- Mindent vagy semmit esetek
- Aszerint kell tovább haladni

Irány a klinika!

- A szállítóeszköz előállítása
- Felkészítés a szállításra
 - gyógyszeres kezelés
 - iv. kanül behelyezése
 - bódítás, ha szükséges
 - orr-nyelőcső szonda levezetése
 - takaró, szállításvédő
- Lóútlevél (FKV), előleg

Úton a klinika felé...

- Kibírja-e az utat?
- Válaszfalat kivenni, lazára kötni, kés
- Minimum 2 ember
- Többször megnézni a lovat
- Levenni nem szabad
- Gyógyszer - kanül

Ha az istállóban marad...

- Gyógyszeres kezelés: - görcsoldás
- fájdalomcsillapítás
- motilitás fokozás
- Infúziós terápia
- Orr-nyelőcső szonda levezetése
- Végbél tamponálás
- Gáz leeresztés

Útravalónak

- A kólika sikeres kezelésében a ló tartó oldaláról az egyik legfontosabb tényező az **idő**!
- **Időben** felismerni a tüneteket
- **Sürgősen** állatorvost hívni
- **Azonnal** a takarmányt elvenni
- **Mihamarabb** jártatni a lovat
- **Gyorsan** dönteni - konzervatív vagy műtéti út

Remélem, nem volt unalmas...

Köszönöm a figyelmet!

